

2. Леонтєва І.В. Педагогічний кейс як засіб розвитку критичного мислення майбутніх викладачів. *Педагогічна освіта: Теорія і практика. Психологія. Педагогіка.*, 2019. №32, 29–38.

Малієнко Юлія Борисівна,

кандидат педагогічних наук,
старший науковий співробітник
відділу суспільствознавчої освіти
Інституту педагогіки НАПН України

КРИТИЧНЕ МИСЛЕННЯ ЯК СКЛАДНИК

ІНТЕГРОВАНОГО НАВЧАННЯ ІСТОРІЇ В ГІМНАЗІЇ

Реалізація мети базової середньої освіти ґрунтується на таких ціннісних орієнтирах, як становлення вільної особистості учня, підтримка його самостійності, підприємливості та ініціативності, розвиток критичного мислення та впевненості в собі [1].

Відтоді, як на межі тисячоліть у вітчизняному освітньому середовищі почали поширюватися ідеї критичного мислення, зростає усвідомлення їх актуальності, самостійності та перспективності.

Поступово зі справи ентузіастів критичне мислення трансформується у науковий підхід, перетворюється на один з основоположних принципів Державного стандарту базової середньої освіти. Аналіз документу свідчить, що відтепер формування в учнів критичного мислення стає системною вимогою освіти.

До сьогодні триває процес дефініювання поняття «критичне мислення». Ми обрали тлумачення О. Пометун, на думку якої, критичне мислення — це окремий тип мислення, що характеризується активністю, цілеспрямованістю, самостійністю, дисциплінованістю, рефлексивністю та передбачає розвиток у процесі навчання здатності людини: визначати проблеми, аналізувати, синтезувати, оцінювати інформацію з будь-яких джерел, висувати альтернативи й оцінювати їх, обирати спосіб розв'язання проблеми чи власну позицію щодо неї й обґрунтовувати свої погляди, робити свідомий вибір і діяти [2, с. 94].

Критичне мислення інтегративне за своєю суттю, оскільки зумовлює активну взаємодію змістового та діяльнісного контенту

предметів, курсів, галузей освіти, зокрема, громадянської та історичної. Саме тому воно стає важливим складником інтегрованого навчання історії в гімназії.

Наведемо лише окремі приклади наскрізного, об'єднувального характеру критичного мислення, що представлені у Державному стандарті базової середньої освіти як вимоги до учнів: моделювати процеси та ситуації (математична компетентність); здобувати, опрацьовувати, критично осмислювати інформацію з різних джерел (вільне володіння державною мовою); реагувати на зміни та долати труднощі (інноваційність); критично і відповідально використовувати цифрові технології (інформаційно-комунікаційна компетентність); визначати і оцінювати власні потреби та ресурси для розвитку компетентностей (навчання впродовж життя); ініціативність, спроможність створювати цінності для інших у будь-якій сфері життєдіяльності (підприємливість і фінансова грамотність).

Зазначимо, що критичне мислення як компонент інтегрованого навчання історії реалізується також і через наступні вміння учнів: критично і системно мислити, що виявляється у визначенні характерних ознак явищ, подій, ідей, їх взаємозв'язків, умінні аналізувати, оцінювати доказовість і вагомість аргументів у судженнях, зважати на протилежні думки та контраргументи, розрізняти факти, їх інтерпретації, розпізнавати спроби маніпулювання даними, використовуючи різноманітні ресурси і способи оцінювання якості доказів, надійності джерел і достовірності інформації [1].

Формування в учнів критичного мислення у процесі навчання історії в гімназії є важливим чинником компетентісно орієнтованого розвитку освіти XXI століття.

ЛІТЕРАТУРА

1. Державний стандарт базової середньої освіти. Постанова Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF#Text>.
2. Пометун О. І. Критичне мислення як педагогічний феномен. *Український педагогічний журнал*. 2018. № 2. С. 89-98. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ukrprj_2018_2_14